

Brüsszel, 2012.11.14.
COM(2012) 673 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI
PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS
BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

Az európai vízkészletek megőrzésére irányuló terv

{SWD(2012) 381 final}
{SWD(2012) 382 final}

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

Az európai vízkészletek megőrzésére irányuló terv

1. A TERV INDOKLÁSA: AZ UNIÓS VIZEK ÁLLAPOTA NEM KIELÉGÍTŐ!

A víz nélkülözhetetlen az emberi élet, a természet és a gazdaság szempontjából. Folyamatosan megújuló, de véges erőforrás, amely nem állítható elő vagy helyettesíthető más erőforrásokkal. Az édesvizek a Föld vízkészletének mindössze körülbelül 2 %-át teszik ki, az egymással versengő igények pedig 2030-ra 40 %-os globális vízellátási hiányt eredményezhetnek¹.

Az Európai Unió vízpolitikája sikeresen hozzájárul vízkészleteink védelméhez. **Az európai vízkészletek megőrzésére irányuló terv** célja, hogy elhárítsa az Európa vízkészleteinek védelmét megnehezítő akadályokat. A terv a meglévő politika átfogó értékelésén, valamint számos adaton és elemzésen alapul, ideértve az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (a továbbiakban: EKÜ) jelentését a vízkészletek állapotáról², a tagállamok vízgyűjtő-gazdálkodási terveiről készített bizottsági értékelést és a vízhiányra és aszályokra vonatkozó szakpolitika felülvizsgálatát³, valamint az Unió édesvizekre vonatkozó szakpolitikájának felülvizsgálatát⁴. A tervet hatásvizsgálat is kíséri⁵. Kialakítása és felülvizsgálata a közvéleménnyel folytatott széles körű konzultáción alapul, amelybe a lakosság, az érdekeltek, a tagállamok, valamint más uniós intézmények és szervek bevonására is sor került⁶. A terv elismeri, hogy az Unió különböző területein lévő vízi környezetek nagymértékben különböznek egymástól, ezért a szubszidiaritás elvét szem előtt tartva nem egységes, minden helyzetre alkalmazandó megoldást kínál. Többek között a következő kulcsfontosságú témákat hangsúlyozza: a földhasználat javítása, a vízszennyezés kezelése, a vízfelhasználás

¹ Charting our water future (Az emberiség vízhasználatának lehetséges alakulása), a 2030 Water Resources Group jelentése, http://www.mckinsey.com/client_service/sustainability/latest_thinking/charting_our_water_future.

² <http://www.eea.europa.eu/themes/water/publications-2012>.

³ A Bizottság jelentése a víz-keretirányelv (2000/60/EK) végrehajtásáról – vízgyűjtő-gazdálkodási tervek, valamint a Bizottság közleménye a vízhiányra és aszályra vonatkozó európai szakpolitika felülvizsgálatáról, amelyek ezzel a tervvel együtt kerülnek elfogadásra.

⁴ Bizottsági szolgálati munkadokumentum az Unió édesvizekre vonatkozó szakpolitikájának felülvizsgálatáról.

⁵ Bizottsági szolgálati munkadokumentum – hatásvizsgálat, amely „Az európai vízkészletek megőrzésére irányuló terv” című közleményt kíséri, és amely tartalmazza a terv alapjául szolgáló tanulmányok teljes jegyzékét.

⁶ Az Európai Parlament 2012. július 3-i állásfoglalása a vízgazdálkodással kapcsolatos uniós jogszabályok végrehajtásáról az európai vízgazdálkodással kapcsolatos kihívások szükséges átfogó megközelítésének kidolgozását megelőzően, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0273+0+DOC+XML+V0//HU>. Lásd még a Régiók Bizottságának a „Helyi és regionális önkormányzatok szerepe a fenntartható vízgazdálkodás előmozdításában” című 2011. június 30-i állásfoglalását (http://www.toad.cor.europa.eu/ViewDoc.aspx?doc=cd%5cennev%5cdossiers%5cennev-008%5cHU%5cCDR5-2011_REV2_PAC_HU.doc&docid=2770279); valamint az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság „A vízpolitika beépítése más szakpolitikákba” című 2011. június 15-i véleményét (http://eescopinions.eesc.europa.eu/viewdoc.aspx?doc=ces/nat/nat495/hu/ces1002-2011_ac_hu.doc).

hatékonyságának és rugalmasságának növelése, valamint az irányításnak a vízgazdálkodásban részt vevők által történő fejlesztése.

1.1. Szakpolitikai háttér

Az Európai Unió vízpolitikája az utóbbi három évtizedben sikeresen hozzájárult a vízvédelemhez. Az európai lakosok biztonságosan ihatnak csapvizet, és több ezer parti területen, folyóban és tóban úszhatnak az Unió egész területén. A települési, ipari és mezőgazdasági szennyezést szabályozzák, ami jelentős mértékben javítja az európai vizek minőségét, különösen a többlettápanyagok csökkentése révén. Ennek köszönhetően néhány szimbolikus halfaj, például a lazac és a tokhal visszatért Európa folyóiba.

Az Unió víz-keretirányelve (a továbbiakban: VKI)⁷ először 2000-ben foglalkozott átfogó módon az uniós vizeket érintő kihívásokkal, és tisztázta, hogy a vízgazdálkodás többet jelent a víz elosztásánál és tisztításánál. Az irányelv hatálya a földhasználatra és a területrendezésre is kiterjed, amelyek mind a vízminőséget, mind a vízmennyiséget befolyásolják; és előírja, hogy a tagállamok működjenek együtt a területi tervezésben, valamint hogy ezt a tételt vonják be a finanszírozás kiemelt területei közé. A VKI a jó állapot elérésének határidejét 2015-re tűzte ki, ez a határidő pedig egyre közelebb van. Az EKÜ vízkészletek állapotáról szóló jelentése és a VKI szerint kidolgozott tagállami vízgyűjtő-gazdálkodási tervekről készített bizottsági értékelés egyetért abban, hogy ezt a célkitűzést valószínűleg az uniós vizek kevéssel több mint a felénél (53 %) fogják elérni. Ezért további intézkedésre van szükség az uniós vizek megóvása és javítása érdekében.

A vizek állapotára gyakorolt kedvezőtlen hatások fő okai összefüggnek egymással. Idetartozik az éghajlatváltozás; a földhasználat; a gazdasági tevékenységek, például az energiatermelés, az ipar, a mezőgazdaság és az idegenforgalom; a városfejlesztés és a demográfiai változások. Az e tényezők okozta terhelés megnyilvánulhat szennyezőanyag-kibocsátásban, túlzott vízfelhasználásban (vízhiány), a víztestek fizikai változásaiban és szélsőséges eseményekben (például áradások és aszály), amelyek gyors intézkedés hiányában erősödni fognak. Ezek eredményeképpen az uniós vizek ökológiai és kémiai állapota veszélyben van, az Unió több területén is vízhiány léphet fel, és a vízi ökoszisztémák – amelyektől az európai társadalmak függenek – sebezhetőbbé válhatnak az olyan szélsőséges eseményekkel szemben, mint az áradások és az aszályok. Nagyon fontos e problémák kezelése annak érdekében, hogy megőrizzük az élet, a természet és a gazdaság erőforrásainak alapját, és hogy megóvjuk az emberi egészséget.

Az Uniónak a zöld növekedésre kell összpontosítania, és erőforrás-hatékonyabbá kell válnia (a vízgazdálkodást is ideértve) a jelenlegi gazdasági és környezetvédelmi válságból való fenntartható felépülés érdekében, alkalmazkodnia kell az éghajlatváltozáshoz, valamint ellenállóvá kell válnia a katasztrófákkal szemben. E kihívások leküzdése jelentős mértékben ösztönözheti az európai vízügyi ágazat versenyképességét és növekedését, amely 9000 aktív kis- és középvállalkozást érint, és csak a víziközművek területén 600 000 embernek biztosít megélhetést. A vízhez kapcsolódó egyéb ágazatokban (például a vizet nagy mennyiségben felhasználó iparágak vagy a víztechnológia-fejlesztés stb.) is megvan a zöld növekedés potenciálja, esetükben az innovációnak köszönhetően sikerülhet javítani a működési hatékonyságon.

---

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról, HL L 327., 2000.12.22., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 5. kötet, 275–346.o.

Az Unió területének 60 %-a határokon átnyúló vízgyűjtő területeken fekszik. A vizek körforgása olyannyira összekapcsolódik, hogy az egyik ország földhasználata a szomszédos országokban hulló csapadék mennyiségét is befolyásolhatja. Az európai piac, az Unió közös politikái és a tagállamok szakpolitikái is jelentős hatással vannak a víz állapotára. A Bizottság ezért ezt, **az európai vízkészletek megőrzésére irányuló tervet** javasolja. A terv hosszú távú célja a vizekre ható tevékenységek fenntarthatóságának biztosítása, lehetővé téve, hogy jó minőségű víz álljon rendelkezésre a fenntartható és igazságos vízhasználat érdekében. Erről a VKI különböző módokon már rendelkezett. A terv segítségével elérhetjük ezt a célt, ha felismerjük az akadályokat és ezek leküzdésének módjait.

2. A „JÓ VÍZMINŐSÉGI ÁLLAPOT” ÉS ANNAK ELÉRÉSE: JOBB, KITERJEDTEBB ÉS ÚJ MEGKÖZELÍTÉS

Habár a terv célja nem számít újdonságnak, ez az első alkalom, hogy ilyen sok információ áll rendelkezésre a kontinens vizeinek állapotáról, ami különösen a VKI keretében kialakított vízgyűjtő-gazdálkodási terveknek és a fent említett értékeléseknek köszönhető. Ezek a források, valamint az érdekeltek véleménye közös abban a tekintetben, hogy a vízzel kapcsolatos jelenlegi uniós jogi keret átfogó, rugalmas és alapvetően alkalmas arra, hogy elhárítsa a vízi környezetet érintő veszélyeket. Ennek ellenére a vízpolitika célkitűzései esetében **jobb végrehajtásra** és más szakpolitikai területekbe való **fokozott integrációra** van szükség, például a közös agrárpolitika (KAP), a kohéziós és strukturális alapok, valamint a megújuló energiára, közlekedésre és integrált katasztrófavédelemre vonatkozó szakpolitikák esetében. Összetett okai vannak annak, hogy jelenleg nem megfelelő a végrehajtás és az integráció szintje, amely okok elemzése a csatolt hatásvizsgálatban található. Idetartozik számos vízgazdálkodási probléma, amelyek a gazdasági eszközök nem megfelelő használatához, a konkrét intézkedések támogatásának hiányához, a nem megfelelő irányításhoz és az ismeretbeli hiányosságokhoz kapcsolódnak. Csupán az esetek kis részében azonosítottak olyan hiányosságokat, amelyek miatt a jelenlegi jogi keretet új, jogalkotási jellegű intézkedéssel kellene **kiegészíteni**.

Egyértelmű, hogy a tervben javasolt megközelítés sikere azon fog múlni, hogy a tagállamok hajlandóak-e bevonnani az érdekelteket és nyomon követni a jogszabályok végrehajtásának javítására megfogalmazott bizottsági javaslatokat. E tekintetben a VKI közös végrehajtási stratégiájának, amelyben az összes tagállam és az érintett érdekeltek is részt vesznek, továbbra is pozitív szerepet kell betöltenie a VKI végrehajtása során. A terv, ahol lehet, a közös végrehajtási stratégián alapul annak érdekében, hogy szerepvállalásra ösztönözzön és elősegítse a Bizottság javaslatainak végrehajtását. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a Bizottság lemond végrehajtói szerepköréről a vízgazdálkodással kapcsolatos jogszabályok tekintetében. A végrehajtási hiányosságok leküzdése terén a tagállamok által elért előrelépés függvényében kötelezettségszegési eljárások indítása válhat szükségessé. Jogalkotási kezdeményezések megfontolása is szükséges lehet.

Az alábbi szakaszok a problémás területekkel foglalkoznak, és földhasználattal / ökológiai állapottal, kémiai állapottal és vízszennyezéssel, hatékony vízfelhasználással, sebezhetőséggel és több területet is érintő kérdésekkel kapcsolatos javaslatokat tartalmaznak. Szem előtt kell tartani azonban, hogy ezek egymással összefüggő vízgazdálkodási szempontok, és hogy a javasolt intézkedések több cél eléréséhez is hozzá fognak járulni. A vízfelhasználás hatékonyságával és a sebezhetőséggel kapcsolatos intézkedések például várhatóan kedvező hatást fognak gyakorolni az ökológiai és a kémiai állapotra és viszont.

2.1. Földhasználat és az uniós vizek ökológiai állapota: problémák és megoldások

Az EKÜ vízkészletek állapotáról szóló jelentése és a vízgyűjtő-gazdálkodási tervekről készített bizottsági értékelés megállapítja, hogy az édesvízi víztestek 43 %-a elérte a jó ökológiai állapotot, és hogy a tervekben leírt kiegészítő intézkedések ezt 2015-ig 53 %-ra emelhetik.

Habár az ökológiai állapotra vonatkozó értékeléseket még fejleszteni kell, úgy tűnik, hogy az ökológiai állapotot befolyásoló legelterjedtebb terhelés az Unióban (19 tagállam) a víztestek megváltozása, például a vízerőművek számára és a folyók hajózhatóvá tételére épített gátak, a földek mezőgazdasági célokra történő lecsapolása, valamint árvízvédelmi gátak építése⁸.

Megvannak a megfelelő módszerek e terhelések csökkentésére, és ezeket alkalmazni kell. Ahol a vízerőművek vagy a hajózás vagy más célokra épített szerkezetek megtörik a folyók folytonosságát, és gyakran a halvándorlást is, minden esetben enyhítő intézkedéseket, például **hallépcsőket és hallifteket** kell alkalmazni. Ezeket jelenleg a VKI előírásai szerint (4. cikk (7) bekezdése) főként az új fejlesztések esetében alkalmazzák, de fontos, hogy fokozatosan a már meglévő szerkezeteket is átalakítsák a víz állapotának javítása érdekében. Ha jelentős új változtatások végrehajtását tervezik a víztesteken, az egyes projektek esetében a **környezeti hatásvizsgálatokon**⁹ kívül **stratégiai környezetvédelmi értékeléseket**¹⁰ is készíteni kell. A vízenergia fejlesztésére irányuló nemzeti és regionális terveket például stratégiai környezetvédelmi értékelés alá kell vetni, és meg kell állapítani, hol lehet a gátakat olyan módon elhelyezni, hogy minimalizálják a kedvezőtlen környezeti hatásokat és a katasztrófakockázatoknak való kitettséget, illetve a terveket össze kell vetni az alternatív megújuló energiaforrások fejlesztésével¹¹. A folyami hajózás fejlesztésére irányuló tervek stratégiai környezetvédelmi értékelése során szintén meg kell vizsgálni, mely vízi utak bírnák el a legtöbb forgalmat a legalacsonyabb környezeti költség mellett és más közlekedési módokkal a legfenntarthatóbban kombinálva¹². A Bizottság különösen körültekintő lesz a 4. cikk (7) bekezdésének végrehajtása során. A több országot is érintő kérdéseket is tisztázni kell az Unió harmadik országokkal fenntartott kapcsolatában, ideértve az európai szomszédság- és bővítési politikát is.

A mezőgazdaság és az árvízvédelem által kifejtett terhelés szintén mérsékelhető vagy megelőzhető. Olyan módszerek alkalmazhatók, mint például a **védőzónák** kialakítása, amelyek biztosítják a biológiai folytonosságot a folyók és partjaik között, valamint, ha

⁸ Úgynevezett hidromorfológiai terhelések, amelyek a víztestek körülbelül 40 %-át érintik.

⁹ A többször módosított, az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 85/337/EGK tanácsi irányelv, HL L 175., 1985.7.5., 40. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 248–256. o., többször módosítva. A Bizottság várakozásai szerint a környezeti hatásvizsgálatról szóló irányelv közelgő felülvizsgálata is hozzá fog járulni a vízzel kapcsolatos célkitűzésekhez azáltal, hogy segít a vízkészletet befolyásoló tényezők átfogó azonosításában.

¹⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2001/42/EK irányelve bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról, HL L 197., 2001.7.21., 30–37. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 6. kötet, 157–164. o.

¹¹ Lásd a VKI-t és a „Hydro-morphological pressures Policy Paper, Focus on hydropower, navigation and flood defence activities – Recommendations for better policy integration” (Hidromorfológiai terhelésekről szóló szakpolitikai dokumentum, fókuszban a vízerőművekkel, a hajózással és az árvízvédelemmel kapcsolatos tevékenységek – ajánlások a hatékonyabb szakpolitikai integrációt illetően) című kiadványt. http://circa.europa.eu/Public/irc/env/wfd/library?l=/framework_directive/thematic_documents/hydromorphology/hydromorphology/EN_1.0_&a=d.

¹² Lásd például a Nemzetközi Duna-védelmi Bizottság „Joint Statement on Navigation” (A hajózásról szóló közös állásfoglalás) című dokumentumát, http://www.icpdr.org/main/sites/default/files/Joint_Statement_FINAL.pdf.

lehetséges, **környezetbarát infrastruktúra** alkalmazása, például a part menti területek, vizes élőhelyek és árterek helyreállítása a víz visszatartás, a biológiai sokféleségnek és a talaj termékenységének a támogatása, valamint az áradások és aszályok megelőzése érdekében. Ez a szürke infrastruktúra (például gátak, töltések) értékes alternatívája lehet. Különös figyelmet kell fordítani a források károsodásának megelőzésére. Ezek olyan kisebb víztestek (számos halfaj számára halkeltetők), amelyeket az EKÜ szerint gyakran fenyegetnek a különböző mezőgazdasági tevékenységek (vízelvezetés, töltés) és a kiszáradás veszélye. A halastavak is fontos szerepet játszanak a vízmegtartásban és -tározásban, valamint az áradások és az erózió megelőzésében.

Ezért a 2014–2020-as többéves pénzügyi keret tekintetében tett bizottsági javaslatokba¹³ hatékony szakpolitikai integrációs eszközöket foglaltak bele, amelyek javíthatják a környezetbarát infrastruktúra elterjedését. A többéves pénzügyi keretben tett javaslatnak, amely szerint az Unió költségvetésének 20 %-át az éghajlati szempontok érvényesítésére szánják, növelnie kell az éghajlathoz való alkalmazkodással kapcsolatos, vízgazdálkodáshoz kötődő intézkedések támogatottságát. A **KAP I. pillérének** környezetbarátabbá tételére vonatkozó bizottsági javaslatban előírányzott ökológiai jelentőségű területek összetevői, például a védőzónák, a környezetbarát infrastruktúra egyik formájaként természetes vízmegtartást segítő intézkedések lehetnek. A természetes vízmegtartást segítő intézkedéseket a **kohéziós és strukturális alapok** is finanszírozhatják a szürke infrastruktúra alternatívájaként. Az új **Európai Tengerügyi és Halászati Alapra** vonatkozó javaslat olyan intézkedéseket tartalmaz, amelyek ösztönzik a fenntartható akvakultúra fejlesztését. A fenntartható akvakultúra támogatja a környezet, a biológiai sokféleség, a tájrendezés és az akvakultúra-területek hagyományos jellemzőinek megőrzését és javítását.

A Bizottság többéves pénzügyi kerettel kapcsolatos javaslatait végrehajtási szabályok segítségével kell támogatni és konkrétabbá tenni. A tagállamoknak kiemelt területként kell kezelniük a vízpolitika célkitűzéseit a Bizottsággal való, az uniós alapok kiadásainak programozásáról szóló partnerségi megállapodásokról történő egyeztetések során.

A környezetbarát infrastruktúrák kiterjesztése érdekében a tagállamoknak nemzeti szinten kell növelniük a szakpolitika integrációjával kapcsolatos törekvéseiket. Teljes mértékben fel kell használniuk a vízgyűjtő-gazdálkodási terveket, amelyek előírják a vízgazdálkodás integrált megközelítését az összes szakpolitikai területen, például a mezőgazdaság, az akvakultúra, az energiaipar, a közlekedés és az integrált katasztrófavédelem területén. A Bizottság azt javasolja, hogy **közös végrehajtási stratégiai iránymutatást dolgozzanak ki a természetes vízmegtartást segítő intézkedésekről** annak érdekében, hogy ösztönözzék az integrált megközelítést, valamint megfontolja olyan iránymutatás készítését, amely biztosítja a mérszhjú állatok vizeinek megfelelő védelmét.

Az Unióban az ökológiai állapottal kapcsolatos terhelés második leggyakoribb oka (16 tagállamban) a **túlzott mértékű vízkivétel**. Egy adott vízgyűjtő területen a víz fogyasztók részére történő túlzott mennyiségű elosztását, ami a rendelkezésre álló vízmennyiség túlbecsléséből, illetve gazdasági vagy politikai nyomásból ered, meg kell különböztetni a vízkivételtől, amely illegális, mivel engedély nélkül, vagy az engedély megszegésével végzik.

A **túlzott mennyiségű elosztás** problémájának megoldása érdekében szilárdabb alapra kell helyezni a mennyiségi vízgazdálkodást az Unió számos vízgyűjtő területén, vagyis meg kell határozni az **ökológiai vízhozamot**, vagyis azt a vízmennyiséget, amelyre szükség van ahhoz,

---

¹³ http://ec.europa.eu/budget/reform/commission-proposals-for-the-multiannual-financial-framework-2014-2020/index_en.htm.

hogy a vízi ökoszisztéma tovább gyarapodhasson és biztosítsa a számunkra elengedhetetlen szolgáltatásokat. Ehhez azonban fel kell ismerni, hogy a víz minősége és mennyisége szorosan összefügg a „jó állapot” fogalmával. Az Unió ezzel szemben nem határozta meg az ökológiai vízhozam fogalmát, és közös megegyezés sem született annak kiszámításáról, pedig ezek a következetes alkalmazásának előfeltételei. E hiányosság pótlására a Bizottság **útmutató dokumentum** kidolgozását javasolja a VKI közös végrehajtási stratégiája keretében, annak nyitott és részvételen alapuló folyamatának kihasználása révén. A közös fogalmat és a számítási módszert meghatározásukat követően a 2015 végéig elfogadandó vízgyűjtő-gazdálkodási tervek következő ciklusában kell alkalmazni.

Ami az **illegális vízkivétel**¹⁴ kérdését illeti, habár a tagállamok feladata mindent megtenni az uniós és nemzeti jogszabályok érvényesítése érdekében, a műholdas felvételek és a származtatott információk, amelyek például a globális környezetvédelmi és biztonsági megfigyelés (GMES) programból származnak, nagy segítséget nyújthatnak számukra a nemzeti engedélyekben megengedtnél jóval nagyobb vízmennyiséggel vagy akár engedély nélkül öntözött területek azonosításában. Ezért a Bizottság együttműködést javasol azokkal a tagállamokkal, amelyek az illegális vízkivétel problémájával szembesülnek, és olyan **GMES-szolgáltatásokat** ajánl, amelyek felhasználják a tagállami szinten gyűjtött információkat az illegális vízkivétel feltárására.

1. táblázat

A terv által javasolt intézkedés	Felelős szereplő	A teljesítés ideje
Közös végrehajtási stratégiai iránymutatás kidolgozása a természetes vízmegtartást segítő intézkedésekről (környezetbarát infrastruktúra).	a Bizottság, a tagállamok és az érdekeltek	2014
A KAP I. pillérének környezetbaráttá tétele a természetes vízmegtartást segítő intézkedések támogatása érdekében (ökológiai jelentőségű területek segítségével).	a Bizottság és a tagállamok	2014-től
Strukturális és kohéziós alapok és EBB-hitelek felhasználása a természetes vízmegtartást segítő intézkedések támogatása érdekében.	a Bizottság, az EBB és a tagállamok	2014–2021
Közös végrehajtási stratégiai iránymutatás kidolgozása az ökológiai vízhozamról (és a vízgazdálkodási számlákról).	a Bizottság, a tagállamok és az érdekeltek	2014
A GMES-szolgáltatások alkalmazása az illegális vízkivétel feltárására.	a Bizottság és a tagállamok	2013-tól

¹⁴ Nehéz megbízható adatokkal szolgálni az illegális vízkivételről, de a spanyol környezetvédelmi minisztérium szerint 2006-ban Spanyolországban 510 000 illegális kút volt (WWF, Illegal water use in Spain. Causes, effects and solutions, 2006. május).

2.2. Az uniós vizek kémiai állapota és szennyezettsége: problémák és megoldások

A vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben a kémiai állapotról megadott információk nem elég egyértelműek ahhoz, hogy a 2009-es állapotot – a tervek elfogadásának ideje – alapállapottá nyilvánítsák. Habár az elmúlt 30 évben javult a víztestek kémiai állapota, az elsőbbségi anyagok – amelyek a kémiai állapot VKI által bevezetett értékelésének alapját képezik – helyzete alulmúlta a várakozásokat.

A **kémiai állapot** értékelése azt mutatja, hogy a víztestek nagy arányának (körülbelül 40 %-ának) állapota **ismeretlen**. Egyértelmű, hogy a monitoring számos tagállamban hiányos és nem megfelelő, különösen ott, ahol nem figyelik meg az összes elsőbbségi anyagot, csak kevés víztestet figyelnek meg, illetve nem megfelelően választják ki azt a vízi környezetet, ahol ezeket az anyagokat megfigyelik.

A VKI-ban meghatározott **monitoringkötelezettségek** betartása alapvető fontosságú a szilárd döntéshozatal támogatásához, különösen mivel a monitoring költsége nagyságrendekkel kisebb, mint a nem megfelelő döntéshozatalé.

A VKI előtt az Unió a vízi környezetben előforduló jelentős pontszerű és diffúz kémiai és más szennyezéseket több jogszabály elfogadásával próbálta elhárítani, ideértve a **települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelvet (UWWTD)¹⁵, a nitrát-irányelvet (ND)¹⁶, a növényvédő szerekről szóló irányelvet (PPPD)¹⁷ és az ipari kibocsátásokról szóló irányelvet (IPPC-IED)¹⁸**. Ezek az irányelvek megóvják a vízkészleteket a tápanyagok, illetve más, mezőgazdasági, lakossági és ipari eredetű vegyi anyagok általi szennyeződéstől.

Habár az irányelvek végrehajtása során jelentős előrelépés tapasztalható, teljes körű megfelelésre még nem került sor, és ez megakadályozza a környezetvédelmi célkitűzések elérését. A diffúz és a pontszerű szennyezés még mindig jelentős terhelést jelent a vízi környezetre nézve az Unió víztesteinek körülbelül 38 %-a (diffúz) és 22 %-a (pontszerű) esetében. A túlzott tápanyagterhelés miatti eutrofizáció továbbra is nagy veszélyt jelent a vízkészlet jó állapotára, mivel 17 tagállam víztesteinek körülbelül 30 %-ában figyelhető meg a tápanyagok feldúsulása. E veszélyek elhárítása érdekében ki kell bővíteni a nitrátérzékeny területeket, és cselekvési programokat kell sürgetni. Fontos ezenkívül a megfelelési arányok javítása a szennyvízkezelés területén, hosszú távú beruházási tervek és végrehajtási tervek segítségével (ideértve az uniós alapokat és az EBB-hiteleket is). A nemzeti hatóságoknak biztosítaniuk kell, hogy az ipari kibocsátásra vonatkozó engedélyek olyan kibocsátási határértékeket adjanak meg, amelyek összhangban vannak az elérhető legjobb technikákkal, és figyelembe veszik az idevágó vízgazdálkodási célkitűzéseket.

Az Unió vegyi anyagokra¹⁹, valamint **növényvédő szerekre és biocidokra²⁰ vonatkozó jogszabályai** elismerték, hogy értékelni kell a vízi környezetre jelentett veszélyeket, és hogy

¹⁵ A Tanács 91/271/EGK irányelve a települési szennyvíz kezeléséről, HL L 135., 1991.5.30., 40. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 26. o.

¹⁶ A Tanács 91/676/EGK irányelve a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről, HL L 375., 1991.12.31., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 68. o.

¹⁷ A Tanács 91/414/EGK irányelve a növényvédő szerek forgalomba hozataláról (HL L 230., 1991.8.19., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 11. kötet, 332. o.), amelyet az Európai Parlament és a Tanács 1107/2009/EK rendelete (HL L 309., 2009.11.24., 1. o.) hatályon kívül helyezett.

¹⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 2008/1/EK irányelve a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről (HL L 28., 2008.1.29., 8. o.), amelynek helyébe az Európai Parlament és a Tanács ipari kibocsátásokról szóló 2010/75/EU irányelve fog lépni (HL L 334., 2010.12.17., 17. o.).

¹⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 2006. december 18-i 1907/2006/EK rendelete a vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH), az Európai Vegyianyag-

szükség esetén korlátozniuk kell ezen anyagok használatának módját, illetve meg kell tagadniuk az ezek használatára vonatkozó engedélyt. A megelőző intézkedéseket minden esetben előnyben kell részesíteni az utólagos (javító) megoldásokkal szemben.

A Bizottság a **peszticidek fenntartható használatáról szóló irányelvet**²¹ a KAP-reformra vonatkozó javaslataiban a környezetvédelmi feltételeesség mechanizmusának lehetséges jövőbeli részeként határozta meg. Ezen irányelv hatékony végrehajtása kiegészítheti a növényvédő szerekről szóló jogszabályok értelmében tett intézkedéseket, és segíthet abban, hogy a növényvédő szerek használatából eredő vízszennyezés tovább csökkenjen. E célból fontos, hogy támogatást kapjon a Bizottság azon javaslata, amely szerint az irányelvet bele kell foglalni a környezetvédelmi feltételeességbe.

Ami a **gyógyszerekre** vonatkozó jogszabályokat illeti, különbség van az emberi felhasználásra szánt gyógyszerekre²² és az állatgyógyászati készítményekre²³ vonatkozó jogszabályok által előírt környezetvédelem között. Mindkettő előírja a környezeti kockázat értékelését és a védintézkedések szükségességének eseti alapon történő vizsgálatát²⁴, de csak állatgyógyászati készítmények esetében tudja az engedélyezés figyelembe venni a környezetvédelmi aggályokat. Egyre nagyobb problémát jelent a gyógyszermaradványok okozta környezetszennyezés. A Bizottság jelentést fog előterjeszteni a probléma mértékéről egy olyan értékeléssel együtt, amely azt vizsgálja, hogy szükséges-e a gyógyszerekre vonatkozó vagy más uniós jogszabályok módosítása²⁵. A Bizottság 2012. január 31-én a rendelkezésre álló információk alapján javasolta a környezetminőségi előírásokról szóló irányelv és a víz-keretirányelv módosítását²⁶ többek között annak érdekében, hogy 15 anyag (ideértve három gyógyszert is) bekerüljön az e jogszabályok szerinti elsőbbségi anyagok jegyzékébe. Ha elfogadják, a módosítás megerősíti majd a víz-keretirányelv szerepét a vízi

---

ügynökség létrehozásáról, az 1999/45/EK irányelv módosításáról, valamint a 793/93/EGK tanácsi rendelet, az 1488/94/EK bizottsági rendelet, a 76/769/EGK tanácsi irányelv, a 91/155/EGK, a 93/67/EGK, a 93/105/EK és a 2000/21/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről, HL L 396., 2006.12.30., 1. o.

²⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 98/8/EK irányelve a biocid termékek forgalomba hozataláról (HL L 123., 1998.4.24., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 23. kötet, 3–65. o.), amelynek helyébe a biocid termékek forgalmazásáról és felhasználásáról szóló 528/2012/EU európai parlamenti és a tanácsi rendelet lép, HL L 168., 2012.6.27., 1. o.

²¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2009/128/EK irányelve a peszticidek fenntartható használatának elérését célzó közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról, HL L 309., 2009.11.24., 71. o.

²² Az Európai Parlament és a Tanács 2001/83/EK irányelve az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek közösségi kódexéről, HL L 311., 2001.11.28., 67. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 69. o.

²³ Az Európai Parlament és a Tanács 2001/82/EK irányelve az állatgyógyászati készítmények közösségi kódexéről, HL L 311., 2001.11.28., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 3. o.

²⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 2004/27/EK irányelve (2004. március 31.) az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek közösségi kódexéről szóló 2001/83/EK irányelv módosításáról, HL L 136., 2004.4.30., 34. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 34. kötet, 262. o.

²⁵ Lásd az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek közösségi kódexéről szóló 2001/83/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a farmakovigilancia tekintetében történő módosításáról szóló 2010/84/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (6) preambulumbekzdését, HL L 348., 2010.12.31., 74. o.; valamint az emberi, illetve állatgyógyászati felhasználásra szánt gyógyszerek engedélyezésére és felügyeletére vonatkozó közösségi eljárások meghatározásáról és az Európai Gyógyszerügynökség létrehozásáról szóló 726/2004/EK rendeletnek és a fejlett terápiás gyógyszerkészítményekről szóló 1394/2007/EK rendeletnek az emberi felhasználásra szánt gyógyszerekkel összefüggésben követendő farmakovigilancia tekintetében történő módosításáról szóló, 1235/2010/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (3) preambulumbekzdését, HL L 348., 2010.12.31., 1. o.

²⁶ Javaslát: Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a 2000/60/EK és a 2008/105/EK irányelvnek a vízpolitika terén elsőbbséginek minősülő anyagok tekintetében történő módosításáról, COM(2011) 876, 2012.1.31.

környezetre irányuló vagy a vízi környezet által okozott kockázatok azonosításában. A módosítás ezenkívül monitoring adatokat is biztosítani fog, amelyek a további intézkedések kialakításánál lesznek hasznosak.

2. táblázat

A terv által javasolt intézkedés	Felelős szereplő	A teljesítés ideje
Víz-keretirányelv: a jelentéstételi követelmények betartatása.	Bizottság	Folyamatban
Nitrátokról szóló irányelv: a nitrátérzékeny területek kiterjesztése és a cselekvési programok megerősítése.	Tagállamok	Folyamatban
A települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv: a megfelelési arányok javítása a szennyvízkezelés területén, hosszú távú beruházási tervek segítségével (ideértve az uniós alapokat és az EBB-hiteleket is).	Tagállamok (valamint a Bizottság az uniós alapok esetében, az EBB a hitelek esetében)	2018
Végrehajtási tervek készítése.	Tagállamok, Bizottság	2014
Az ipari kibocsátásokról szóló irányelv: annak biztosítása, hogy az ipari kibocsátásra vonatkozó engedélyek olyan kibocsátási határértékeket adjanak meg, amelyek összhangban vannak az elérhető legjobb technikákkal, és figyelembe veszik az idevágó vízgazdálkodási célkitűzéseket.	Tagállamok	2016-tól
A peszticidek fenntartható használatáról szóló irányelv hozzáadása a KAP környezetvédelmi feltételeességéhez.	Tanács, Európai Parlament, Bizottság	Amint teljesülnek a bizottsági javaslatban meghatározott feltételek (vagyis legkorábban 2014-ben)
Gyógyszerek: gyógyszerekről és a környezetről szóló jelentés előterjesztése.	Bizottság	2013
A környezetminőségi előírásokról szóló irányelv: a Bizottság módosító javaslatának elfogadása.	Tanács, Európai Parlament	2012–2013

2.3. Hatékony vízfelhasználás az Unióban: problémák és megoldások

Európa vizeinek fenntartható használata – főleg mennyiségi vonatkozásban – nagy kihívást jelent a vízgazdálkodásért felelős szervezeteknek az olyan globális jelenségek miatt, mint az éghajlatváltozás és a demográfiai fejlemények. Az EKÜ vízkészletek állapotáról szóló jelentése kiemel néhány olyan aggasztó tendenciát, amelyek azt mutatják, hogy egyre növekszik és terjed a **vízhiány és a vízzel kapcsolatos problémák** előfordulása, és ezek 2030-ra várhatóan az Unió vízgyűjtő területeinek körülbelül felét fogják érinteni. Ennek megelőzése érdekében – amellet, hogy az ökológiai vízhozam alapján javítani kell a vízelosztást – a **vízfelhasználás hatékonyságát növelő intézkedéseket** kell végrehajtani a vízkészletek megóvása és sok esetben az energiatakarékosság érdekében is.

A VKI 9. cikke a hatékony vízfelhasználást ösztönző **árszabási politikák** bevezetését írja elő. Az árképzés fontos figyelemfelkeltő eszköz a fogyasztók számára, és a környezetvédelmi előnyök mellett gazdasági előnyökkel is jár, emellett pedig ösztönzi az innovációt. A fogyasztás **mérése** bármilyen ösztönző árképzési politika előfeltétele. A 9. cikk **költségmegtérülést** is előír (ideértve a környezeti és a vízkészletekkel összefüggő költségeket is) a vízszolgáltatás tekintetében, figyelembe véve a „szennyező fizet” elvet. A Bizottság vízhiányról és aszályról szóló 2007. évi közleménye²⁷ az alábbi lehetőségekkel kapcsolatban tartalmazott információkat: „a víz megfelelő árazása”, „a víz hatékonyabb elosztása” és „víztakarékos technológiák és gyakorlatok támogatása”. Ezek a vízfelhasználás hatékonyságát növelő intézkedések beleilleszkednek az Európa 2020 stratégia²⁸ átfogó erőforrás-hatékonysági célkitűzésébe.

A vízhiányra és az aszályokra vonatkozó szakpolitikáról készített bizottsági felülvizsgálatból kiderül, hogy a 2007-es közleményben megadott szakpolitikai eszközök végrehajtásában korlátozott mértékű előrelépés történt. A felülvizsgálat kiemeli, hogy a vizet nagy mennyiségben felhasználó ágazatok mindegyikében (mezőgazdaság, ipar, elosztóhálózatok, épületek és energiatermelés) kihasználatlan maradt a vízhatékonysági intézkedések nagy potenciálja. Megállapítja, hogy ha a víz elszámolásával és a víz hatékony felhasználásával kapcsolatos célokat ágazati szintre emelnék, az szilárdabb alapot jelentene a hatékony és célirányos vízvédelmi intézkedések számára. A VKI vízgyűjtő-gazdálkodási terveinek értékeléséből kiderül, hogy a helyzet nem sokkal jobb a 9. cikk tekintetében: nem minden tagállamban és a vizet nagy mennyiségben felhasználó ágazatban alkalmaznak ösztönző és áttekinthető vízárzási politikát, ami a mérés hiányára is visszavezethető. A vízgyűjtő-gazdálkodási terveknek csupán 49 %-a irányozta elő a vízárzási rendszer olyan célú átalakítását, hogy ösztönözzék a víz hatékonyabb felhasználását, és csak 40 %-uk tartalmaz a vízhasználat mérésének javítását célzó intézkedéseket. Ha nem szabják meg az olyan szűkös erőforrások, mint a víz díját, az a környezetre nézve káros támogatásnak minősül. Néhány tagállam ezenkívül szűken értelmezi a vízszolgáltatás fogalmát, ami hátráltatja a költségmegtérülési politikák ivóvízellátáson és szennyvízkezelésen túl való végrehajtását²⁹. Ez jelentősen csökkenti a VKI-rendelkezések potenciális hatását.

Miközben folytatja **végrehajtási intézkedését** a 9. cikk betartásának biztosítása érdekében, a Bizottság **útmutató dokumentum** elkészítésével megpróbálja elősegíteni a végrehajtást a **közös végrehajtási stratégia** keretében. Az útmutató dokumentum a költséghatékonyság támogatására irányuló, vízgazdálkodással kapcsolatos intézkedések **költségeinek és**

²⁷ A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek: Az Európai Unióban a vízhiány és az aszály jelentette kihívás kezeléséről, COM(2007) 414, 2007.7.18.

²⁸ Az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemterve, COM(2011) 571, 2011.9.20.

²⁹ Egy panasz beérkezése után a Bizottság kilenc tagállam ellen indított kötelezettségszegési eljárást a vízszolgáltatások fogalmának szűk értelmezéséért.

hasznának értékeléséhez használt módszerre, valamint az ökoszisztéma-szolgáltatásokért történő díjfizetés koncepciójának további végrehajtására fog összpontosítani. Ennek segítségével meghatározhatók a vízfelhasználás hatékonyságát növelő intézkedések, és végrehajtható a „szennyező fizet” elv. A Bizottság vízárzási politikát is előír, amely előfeltétele a Bizottság vidékfejlesztési és kohéziós alapokra vonatkozó javaslatai szerinti egyes projektek finanszírozásának. Ha támogatják ezeket a javaslatokat, azok további ösztönzést jelentenek a hatékony vízárzás felé.

A Bizottság számos további intézkedést határozott meg, amelyek sokat javítanak a mennyiségi vízgazdálkodáson és a víz hatékony felhasználásán Európában, ezáltal pedig hozzájárulnak a vízminőséggel kapcsolatos célkitűzésekhez is.

A Bizottság egyrészt az EKÜ-vel együttműködve **vízgazdálkodási számlákat** hozott létre a vízgyűjtők és a mellék-vízgyűjtők szintjén. Ezeket a számlákat, amelyek számos vízgyűjtő területen a vízgazdálkodás szempontjából a „hiányzó kapocs” szerepét töltik be, a tagállamokkal és az érdekeltekkel közösen a VKI közös végrehajtási stratégiája keretében tovább kell pontosítani. A vízgazdálkodást irányító szervek megtudhatják e számlákból, hogy mennyi víz folyik be és ki a vízgyűjtőből, valamint hogy mennyi víz fog várhatóan rendelkezésre állni az elosztás előtt. A vízgazdálkodási számlák hiánypótló szerepet töltenek be, mivel olyan ismereteket foglalnak össze, amelyek eddig csak elszórtan és részletekben álltak rendelkezésre. Ha széles körben alkalmazzák őket, nagy segítséget jelenthetnek a vízhiánnyal kapcsolatos problémák megoldásában, például elősegíthetik a vízhiány szerkezeti és előfordulási kategóriáinak hatékonyabb elemzését, és átfogóbb betekintést nyújthatnak a vízkészletekre vonatkozó mutatókba. A vízgazdálkodási számlák szorosan összefüggnek az ökológiai vízhozam meghatározásával, mivel biztosítaniuk kell a természet szükségleteinek tiszteletben tartását, és hogy a vízgyűjtőkön belüli vízmérlegek fenntartható határok között maradjanak. A vízgazdálkodási számlák önmagukban azonban nem elegendőek, mivel az általuk nyújtott információk csupán az intézkedések alapjául szolgálnak.

A vízfelhasználás hatékonyságának növelése érdekében a vízgyűjtő területek hatóságainak másrészt a **víz hatékony felhasználásával kapcsolatos célokat** kell megállapítaniuk azon vízgyűjtőkre, amelyek vízhiányosak, vagy várhatóan vízhiányosak lesznek, a közös végrehajtási stratégia folyamatában kialakított és a vízgyűjtők szintjén alkalmazott, a **vízhiányos helyzetekre vonatkozó mutatók** alapján. Ezeknek a célkitűzéseknek az összes fő vízfelhasználó ágazatra ki kell terjedniük (ipar, energiatermelés, mezőgazdaság, háztartások stb.), és szorosan kapcsolódniuk kell a jó állapot célkitűzéséhez. Ezekre a fent említett ösztönző árképzéssel együtt kell támaszkodni annak érdekében, hogy elkerüljék a lehetséges „bumeránghatást” (a vízfelhasználás hatékonyságának fejlesztése nem csökkenti, hanem növeli a vízhasználatot és -fogyasztást). A célkitűzések a vízelosztási folyamat és a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek célkitűzései meghatározásának részévé válhatnak. Ez víz- és energiamegtakarítást eredményezhet, ami jót tesz a vízi ökoszisztémáknak, csökkenti a költségeket és mérsékli az üvegházhatásúgáz-kibocsátást. A következetesség és összehasonlíthatóság biztosítása érdekében a Bizottság **közös uniós módszertan** kialakítását javasolja a víz hatékony felhasználására vonatkozó célok meghatározásához, amelyeket a közös végrehajtási stratégia keretében kell elfogadni.

Az építőipar hatékony vízfelhasználásának előmozdítása érdekében a Bizottság harmadrésztől megvizsgálta a lehetőségeket és úgy döntött, hogy önkéntes, az ökocímkezésre és környezetbarát közbeszerzésre vonatkozó uniós kritériumokat dolgoz ki³⁰ a főbb vízzel

³⁰ Uniós ökocímke: <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>; uniós zöld közbeszerzés: http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm.

kapcsolatos termékek tekintetében, valamint hogy az ebben a tervben meghatározott alkalmazási körben bevonja a **vízzel kapcsolatos termékeket a környezetbarát tervezés** munkatervébe³¹. Ez a lehetőség számos előnnyel jár: egyértelmű a fogyasztók számára, akik a jövőben kizárólag a hatékonyságuk alapján egyértelműen felcímkezett, víztakarékosabb eszközöket és termékeket találnak a boltokban; haladó szellemű, mivel nem igényli a meglévő épületek átalakítását, ehelyett a forgalmazott régi termékeket fokozatosan hatékonyabb termékekre cseréli le; jelentős energiamegtakarítást eredményez, mivel a háztartásokban felhasznált vízmennyiség nagy része felmelegített. A csapok és zuhanyozók esetében megtakarított energia 2020-ra 10,75 Mt olajegyenértéknek megfelelő mennyiségű lesz, 2030-ra pedig ennek körülbelül a kétszerese. Ezek a megtakarítások a teljes lakossági energiafelhasználás körülbelül 3,5 %-ával egyenértékűek az EU-27-ben, illetve a teljes energiafelhasználás körülbelül 1 %-ának felelnek meg.

A mezőgazdaság területén a Bizottság jelenleg megvitatott javaslatai a **KAP reformjáról** negyedrésről lehetőséget nyújtanak az **öntözési hatékonyság** fejlesztésének finanszírozására (a vidékfejlesztésre vonatkozó II. pillér keretében) olyan módon, amely összhangban van a VKI célkitűzéseivel és megakadályozza a bumeránghatást. Idetartozik a minimális vízfelhasználás csökkentése is. Ezeket az intézkedéseket remélhetőleg a végleges KAP-szövegekben is támogatni fogják. Ez azért fontos, mert a vízkivétel 24 %-áért a mezőgazdaság felel Európában, és bár ez nem tűnik soknak az energiatermelés során hűtővíz céljából kivett 44 %-hoz képest, a vízkészletekre gyakorolt hatása sokkal nagyobb. Az energiatermelésben felhasznált hűtővíz majdnem teljesen visszakerül a víztestekbe, a mezőgazdaság esetében ez gyakran csak a kivett vízmennyiség egyharmadára igaz³².

A **vízelosztó hálózatok szivárgásával** kapcsolatban a Bizottság ötödrésről úgy véli, hogy ezzel csak eseti alapon lehet foglalkozni a szivárgás csökkentésének köszönhető környezeti és gazdasági előnyök értékelése érdekében. Az egyes tagállamok között és a tagállamokon belül is nagy különbségek tapasztalhatók a szivárgás tekintetében, amely 7 %-tól akár 50 %-ig is terjedhet, vagy akár meg is haladhatja ezt az arányt. A Bizottság együtt fog működni az uniós víziparral a fenntartható gazdasági szivárgási szintekkel (SELL) kapcsolatos **bevált gyakorlatok**, valamint tágabb értelemben a vízügyi infrastruktúra jövőjére vonatkozó stratégiai elképzelés kifejlesztésének és terjesztésének felgyorsítása céljából, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében, az egyre szűkösebb erőforrások világában.

Végső soron pedig a főként az Unión kívül alkalmazott **vízkereskedelem** is hasznos eszköz lehet a víz hatékony felhasználásának javításában és a vízhiány leküzdésében, ha sor kerül a vízhasználatra vonatkozó fenntartható küszöbérték végrehajtására. A vízkereskedelem viszonylag sok adminisztrációs költséggel jár és elvileg csak egy adott vízgyűjtő területen lévő vízhasználók között van értelme. Habár nem segítene, ha uniós szinten jönne létre ilyen rendszer, a Bizottság **közös végrehajtási stratégiai iránymutatás** kidolgozását javasolja a vízkereskedelem fejlődésének elősegítése érdekében azon tagállamok számára, akik alkalmazni kívánják a módszert.

3. táblázat

³¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2009/125/EK irányelve az energiával kapcsolatos termékek környezetbarát tervezésére vonatkozó követelmények megállapítási kereteinek létrehozásáról, HL L 285., 2009.10.31., 10. o.; az Európai Parlament és a Tanács 2010/30/EU irányelve az energiával kapcsolatos termékek energia- és egyéb erőforrás-fogyasztásának címkézéssel és szabványos termékismertetővel történő jelöléséről, HL L 153., 2010.6.18., 1. o.

³² <http://www.eea.europa.eu/articles/the-water-we-eat>.

A terv által javasolt intézkedés	Felelős szereplő	A teljesítés ideje
<p>A vízárazási/költségmegtérülési kötelezettségek betartatása a vízkeretirányelv értelmében, ideértve szükség esetén a fogyasztásmérést is.</p> <p>A vízárazás/költségmegtérülés előfeltételként történő alkalmazása a vidékfejlesztési és kohéziós alapok keretében.</p>	<p>Bizottság</p> <p>a Tanács, az Európai Parlament és a Bizottság</p>	<p>Folyamatban</p> <p>2014-től</p>
Közös végrehajtási stratégiai iránymutatás kidolgozása a kereskedelmi rendszerekről és a költség-haszon értékelésről.	a Bizottság, a tagállamok és az érdekeltek	2014
A vízhasználat csökkentése mint a vidékfejlesztés keretében végrehajtott öntözési projektek előfeltétele.	a Tanács, az Európai Parlament és a Bizottság	2014-től
Közös végrehajtási stratégiai iránymutatás kidolgozása a vízgazdálkodási számlákról (és az ökológiai vízhozamról).	a Bizottság, a tagállamok és az érdekeltek	2014
Közös végrehajtási stratégiai iránymutatás kidolgozása a célok meghatározásáról.	a Bizottság, a tagállamok és az érdekeltek	2014
<p>A vízzel kapcsolatos termékek belefoglalása a környezetbarát tervezés munkatervébe.</p> <p>Önkéntes uniós kritériumok kialakítása az ökocímkézással és a környezetbarát közbeszerzéssel kapcsolatban.</p>	Bizottság	<p>2012</p> <p>2013</p>
A bevált gyakorlatok/eszközök terjesztése a fenntartható gazdasági szivárgási szint elérése érdekében.	a Bizottság, a tagállamok és a vízipar	2013

2.4. Az uniós vizek sebezhetősége: problémák és megoldások

A terv hatásvizsgálatából származó adatok szerint Európában az utóbbi évtizedekben egyre gyakrabban fordulnak elő a folyóvizek elapadása és az áradások okozta károk. Emiatt fejleszteni kell a vízi ökoszisztéma ellenálló képességét az éghajlatváltozással szemben, amely valószínűleg további terhelést fog eredményezni, például magasabb vízhőmérsékletet és idegenhonos özönfajok megtelepedését. Ugyanakkor meg kell vizsgálni az integrált katasztrófavédelmi megközelítésre épülő intézkedéseket, illetve a szélsőséges események –

például az aszályok és áradások, amelyek gyakorisága, intenzitása és az általuk okozott környezeti és gazdasági károk mértéke megnőtt az elmúlt harminc évben – hatásainak ellensúlyozására irányuló intézkedéseket.

Az árvizekről szóló irányelv előírja, hogy 2015-re árvíz-kockázat-kezelési terveket kell kidolgozni, amelyeket a szintén 2015-re elkészítendő vízgyűjtő-gazdálkodási tervek második ciklusával teljesen összehangolva kell létrehozni. Az árvíz-kockázat-kezelési terveket szintén figyelembe kell venni az ágazatközi és több kockázatot figyelembe vevő kockázatkezelési tervek kifejlesztésénél. Ez remélhetőleg javítani fogja a területhasználati és területi tervezést, amely megfelelő mértékben figyelembe veszi az éghajlatváltozást, a katasztrófákkal szembeni ellenálló képességet és az alkalmazkodás szükségességét³³.

Az áradások és aszályok kedvezőtlen hatásainak csökkentéséhez a **környezetbarát infrastruktúra**, különösen a **természetes vízmegtartást segítő intézkedések** járulhatnak nagymértékben hozzá. Ezek közé tartozik az árterek és vizes élőhelyek helyreállítása, amelyek bőséges – vagy túlzott mennyiségű – csapadék időszakában vizet tudnak tárolni a szűkös időszakokban való felhasználáshoz. A környezetbarát infrastruktúra segítségével biztosíthatók az ökoszisztéma-szolgáltatások, az Unió biológiai sokféleséggel kapcsolatos stratégiájával összhangban³⁴. A talaj vízzáróvá tételének visszaszorítása szintén csökkentheti az árvíz-kockázatokat³⁵. Ezeket az intézkedéseket mind a vízgyűjtő-gazdálkodási tervekbe, mind az árvíz-kockázat-kezelési tervekbe bele kell foglalni, és **a KAP, a kohéziós és a strukturális alapok** keretében történő finanszírozásban kiemelt szerepet kell kapniuk.

A Bizottság vízhiányról és aszályról szóló 2007-es közleménye a fent említett, a vízfelhasználás hatékonyságával kapcsolatos lehetőségeken kívül azt javasolta, hogy fontolják meg „kiegészítő vízellátási infrastruktúra” létrehozását. A Bizottság azt is javasolta, hogy a vízzel kapcsolatos intézkedéseknek hierarchián kell alapulniuk, amely szerint a kiegészítő vízellátási lehetőségeket (például vízsótalanítás) csak azt követően fontolják meg, hogy a keresleti oldalon már kimerítették az összes fejlesztési lehetőséget. Ezt költség-haszon elemzés alapján kell elvégezni.

A tervet eredményező, érdekeltekkel folytatott konzultáció során olyan alternatív ellátási lehetőség merült fel – **a víz újrafelhasználása öntözési vagy ipari célokra** –, amelyre az Uniónak figyelmet kell fordítania. A víz (például szennyvízkezelésből vagy ipari létesítményekből származó víz) újrafelhasználása kisebb hatással van a környezetre, mint a többi alternatív vízellátási lehetőség (például vízátvétel vagy vízsótalanítás), az Unióban azonban csak korlátozott mértékben alkalmazzák ezt a módszert. Úgy tűnik, ennek az az oka, hogy nincsenek közös uniós környezetvédelmi/egészségügyi szabályok az újrafelhasznált vízre vonatkozóan, valamint az újrafelhasznált vízzel öntözött mezőgazdasági termékek szabad mozgásának akadályai lehetnek. A Bizottság megvizsgálja a **legmegfelelőbb uniós szintű eszközt** a víz újrafelhasználásának ösztönzése érdekében, ideértve egy közös szabályokat létrehozó rendelet megalkotását is. A Bizottság 2015-ben az uniós közegészség és a környezetvédelem magas szintű fenntartásának biztosítása érdekében megfelelő hatásvizsgálat elvégzését követően javaslatot fog tenni.

---

³³ A Bizottság kifejlesztette az európai árvíz-előrejelző rendszert, amely hatékony eszköze a felkészültség növelésének a több országot is érintő áradások esetén, és amelyet a GMES vészhelyzet-kezelési szolgáltatások (GIO EMS) részeként fogadtak el.

³⁴ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Életbiztosításunk, természeti tőkénk: a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő uniós stratégia, COM(2011) 244, 2011.5.3.

³⁵ Bizottsági szolgálati munkadokumentum: „Iránymutatás a talajlezárás korlátozásának, csökkentésének és kompenzálásának bevált módjairól” SWD(2012) 101 final/2, 2012.5.15.

Ami az aszályokat illeti, a Bizottság folytatni fogja az **európai aszálymegfigyelő központ** fejlesztését, amely korai figyelmeztető rendszerként fog működni a tagállamok és az érdekelt felkészültségének növelése érdekében. Ezenkívül végre fogja hajtani a VKI szerinti vonatkozó követelményeket és – a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek első ciklusára adott visszajelzése nyomán – arra fogja ösztönözni a tagállamokat, hogy hatékonyabban integrálják az aszálykockázat-kezelést és az éghajlat-változási szempontokat leendő vízgyűjtő-gazdálkodási terveikbe, valamint az ágazatközi és több kockázatot figyelembe vevő kockázatkezelési tervek kialakítása során.

4. táblázat

A terv által javasolt intézkedés	Felelős szereplő	A teljesítés ideje
Közös végrehajtási stratégiai iránymutatás kidolgozása a természetes vízmegtartást segítő intézkedésekről (környezetbarát infrastruktúra).	a Bizottság, a tagállamok és az érdekelt	2014
A KAP I. pillérének környezetbaráttá tétele a természetes vízmegtartást segítő intézkedések támogatása érdekében (ökológiai jelentőségű területek segítségével).	a Bizottság és a tagállamok	2014-től
Strukturális és kohéziós alapok és EBB-hitelek felhasználása a természetes vízmegtartást segítő intézkedések támogatása érdekében.	a Bizottság, az EBB és a tagállamok	2014–2021
Az aszálykockázat-kezelés szempontjából lényeges VKI-követelmények betartatása.	Bizottság	Folyamatban
Árvíz kockázat-kezelési tervek kidolgozása.	Tagállamok	2015
A víz újrafelhasználására vonatkozó előírásokkal kapcsolatos (szabályozó) eszköz ajánlása.	Bizottság	2015
Az európai aszálymegfigyelő központ továbbfejlesztése.	Bizottság	2013–2014

2.5. Átfogó megoldások

A Bizottság számos olyan átfogó megoldást határozott meg, amelyek hozzájárulhatnak az Unió vízpolitikájának célkitűzéseéhez.

Az idén indított, a vízzel, a mezőgazdasági termelékenységgel és fenntarthatósággal kapcsolatos **innovációs partnerségek**³⁶ segítenek megoldásokat találni a települési, ipari és

³⁶ A Bizottság közleménye a vízzel kapcsolatos európai innovációs partnerségről, COM(2012) 216 final, 2012.5.10. A Bizottság közleménye a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerségről, COM(2012) 79 final, 2012.2.29.

mezőgazdasági ágazatban felmerülő vízzel kapcsolatos kihívásokra. Ez környezetvédelmi célkitűzéseket és piaci lehetőségeket egyaránt eredményez. A világ gyorsan növő vízpiacának mérete 2020-ra várhatóan eléri az 1 billió EUR-t. Az európai vízipar mindössze 1 %-os növekedése mintegy 10 000–20 000 új munkahelyet teremthetne. Az új és jelentős piaci lehetőségeket megragadva Európa nagy lépést tenné a vízhez kapcsolódó innovációk és technológia világpiacának vezető szerepe felé. Az innovációs partnerségek megpróbálják majd elősegíteni az innovatív megoldások kereslete és kínálata közötti kapcsolatokat, valamint terjeszteni fogják a már kipróbált megoldásokat, például elektronikus „vásárteret” hoznak létre és sajátos hálózatokat építenek ki.

A többi átfogó lehetőséget két nagy csoportra lehet osztani: **a tudásalap fejlesztése és az irányítás fejlesztése.**

A tudásalap tekintetében az **európai víz-információs rendszer (WISE)** már eddig is jelentős mennyiségű információt gyűjtött össze az egész Unióra kiterjedően a víz állapotáról és a vízpolitikáról. Vannak azonban még hiányosságok. Gyakran előfordul, hogy az információk nem egységesek és nem állnak rendelkezésre a döntéshozatal különböző szintjein. A Bizottság az eszköz fejlesztését javasolja annak érdekében, hogy a későbbi végrehajtási tervek segítségével biztosítani lehessen a tagállami és európai szinten használt információs rendszerekkel való **teljes interoperabilitását** a vízi ökoszisztémákkal kapcsolatban elsajátított ismereteink javítása érdekében. A tudásalap különösen az INSPIRE (európai térinformációs infrastruktúra)³⁷, a SEIS (közös környezeti információs rendszer)³⁸ és a GMES (globális környezetvédelmi és biztonsági megfigyelés) fejlesztése és végrehajtása során, valamint a hetedik kutatási keretprogram és a Horizont 2020³⁹ keretében végzett vízgazdálkodási kutatások alapján fog bővülni. A vízstatisztikákat illetően a Bizottság azt fogja javasolni, hogy **a környezeti számlákról és statisztikákról szóló rendeletekbe**⁴⁰ foglalják bele azokat az információs követelményeket, amelyek a vízpolitikai igények szempontjából a leghasznosabbak. A Bizottság – a tagállamokkal szoros együttműködésben – megpróbálja majd **jobban harmonizálni a vízgazdálkodással kapcsolatos jogszabályok által meghatározott jelentéstételi ciklusokat**, hogy további integráció, és szükség esetén az idevágó jogszabályok (VKI, ND, UWWTD) célzott módosítása révén, csökkentse az adminisztratív terheket.

A Bizottság továbbra is támogatni fogja a **tudománypolitikai interfész** fejlesztését és a **hidrogazdasági modell** prototípusának továbbfejlesztését, amelyet a Közös Kutatóközpont a terv hatásvizsgálatának alátámasztására hozott létre. Ez a referencia-forgatókönyvek és a tagállami intézkedési programok költségeinek és hasznának értékelésében is segíteni fog más, nemzeti, illetve vízgyűjtőszintű eszközökkel összehangolva.

Az irányítást tekintve a Bizottság azt javasolja, hogy a közös végrehajtási stratégia keretében egyszerű és önkéntességen alapuló **kölcsönös felülvizsgálati rendszert** hozzanak létre, amelynek segítségével a vízgyűjtő kerületek hatóságai felülvizsgálat céljából benyújthatnák vízgyűjtő-gazdálkodási tervezeiket a többi – ugyanabban vagy más tagállamban lévő – kerületi hatósághoz. Ez várhatóan elő fogja mozdítani a kölcsönös tanulást, valamint javítani fogja a tervek minőségét és a VKI-követelményeknek való megfelelésüket. A Bizottság – a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek első ciklusának értékelése alapján – segíthetne kiválasztani

³⁷ Lásd: <http://inspire.jrc.ec.europa.eu/>.

³⁸ Lásd: <http://ec.europa.eu/environment/seis/>.

³⁹ Lásd: http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm.

⁴⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 691/2011/EU rendelete az európai környezeti-gazdasági számlákról, HL L 192., 2011.7.22., 1. o.

azokat kerületi hatóságokat, amelyek számára egy ilyen információcsere a legtöbb hasznot jelentené.

A KAP reformja részeként a Bizottság azt javasolta, hogy **ültessenek át konkrét követelményeket a VKI-ből a KAP környezetvédelmi feltételelességi mechanizmusába**. A javaslat részleteit felhatalmazáson alapuló jogi aktusokban kell meghatározni, azonban ha elfogadják, nagymértékben ösztönözhetné a VKI-követelményeknek – például a vízkivételre és a feltöltésre vonatkozó engedélyeknek – a mezőgazdasági üzemek szintjén való betartását, ezáltal csökkenthetné a mezőgazdaság által vízi környezetre kifejtett jelentős terhelést.

Az uniós környezetvédelmi intézkedések végrehajtásáról szóló legújabb bizottsági közlemény⁴¹ nyomán követésének részeként a Bizottság jelenleg a **teljes uniós környezetvédelmi joganyagra alkalmazandó ellenőrzési és felügyeleti követelmények megerősítésén** dolgozik. A vízügyi ágazat az egyik legfontosabb terület ebből a szempontból. A Bizottság ezenkívül azt is megvizsgálja, hogy a tagállamokkal való szorosabb együttműködés – a partnerségen alapuló végrehajtási megállapodások segítségével – a jövőben milyen módon javíthatja a megfelelést például a túlzott mennyiségű elosztás vagy az illegális vízkivétel tekintetében.

Amint azt a Bizottság az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemtervében is kiemeli, a víz szűkös erőforrás, amelynek hatékony felhasználása számos gazdasági ágazat számára jelentős gazdasági haszonnal jár. A Bizottság ezért az **éves növekedési jelentésben** meg fogja vizsgálni a vízzel kapcsolatos szempontokat és adott esetben **országspecifikus ajánlásokat** vesz fontolóra, amelyeket az **európai szemeszter** keretében címeznek az egyes tagállamoknak. Harmadik országok esetében erre a csatlakozási folyamat, valamint az Unió szomszédjaival folytatott strukturált párbeszéd során fog sor kerülni.

Végül pedig a Bizottság támogatja a **figyelemfelkeltő eszközök**, például kommunikációs kampányok⁴², tanúsítási programok⁴³ és a környezeti lábnyom-értékelés⁴⁴ használatát annak érdekében, hogy a vízhasználókat fenntartható döntésekre ösztönözzék.

A terv célja, hogy széles körű javulást érjen el a vízi ökoszisztémákban, ami nagymértékben hozzá fog járulni az Unió biológiai sokféleséggel kapcsolatos stratégiájának azon céljához, amely szerint 2020-ig meg kell állítani a biológiai sokféleség csökkenésének folyamatát és az ökoszisztéma-szolgáltatások romlását az Unióban, és amennyiben megvalósítható, helyre kell állítani őket. A terv fokozni fogja a katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség növelésére⁴⁵ és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra⁴⁶ irányuló munkát, és meg fogja valósítani az Unió erőforrás-hatékony ütemtervének vízkészletekkel kapcsolatos tervét. Mivel a földhasználatból eredő terhelés is nagymértékben befolyásolja a tengeri környezet állapotát, a terv hozzá fog járulni a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv szerinti⁴⁷ jó környezeti állapot eléréséhez, amennyiben megfelelően összehangolják a 2015-re esedékes tengervédelmi stratégiák keretében meghatározott intézkedési programokkal.

---

⁴¹ A [Bizottság közleménye: Az uniós környezetvédelmi intézkedések hozadékainak láthatóvá tétele – bizalomépítés az ismeretek gyarapítása és a reakcióképesség javítása révén](#), COM(2012) 95 final, 2012.3.7.

⁴² Lásd a „Generation Awake” kommunikációs kampányt: <http://www.generationawake.eu/hu>.

⁴³ Lásd az európai vízügyi gondnokságot: <http://www.ewp.eu/activities/water-stewardship/>.

⁴⁴ Lásd az ISO honlapján: http://www.iso.org/iso/catalogue_detail?csnumber=43263.

⁴⁵ A Bizottság közleménye „A természeti csapások és az ember okozta katasztrófák megelőzésére irányuló közösségi koncepcióról”, COM(2009) 82 végleges.

⁴⁶ A Bizottság 2013-ig létrehozandó uniós integrált alkalmazkodási stratégia kialakításán dolgozik.

⁴⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2008/56/EK irányelve a tengeri környezetvédelmi politika területén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról, HL L 164., 2008.6.25., 19. o.

Ami a határokon átnyúló víztesteket illeti, a Bizottság továbbra is arra fogja ösztönözni a tagjelölt és szomszédos országokat, hogy jogszabályaikat igazítsák hozzá az Unió környezetvédelmi vívmányaihoz, illetve technikai támogatást fog nyújtani a számukra.

5. táblázat

A terv által javasolt intézkedés	Felelős szereplő	A teljesítés ideje
A vízzel és a mezőgazdasági termelékenységgel és fenntarthatósággal kapcsolatos innovációs partnerségek végrehajtása.	a Bizottság és az érdekeltek	2013-tól
A WISE frissítése.	az EKÜ, a Bizottság, a tagállamok és az érdekeltek	2015
A jelentéstételi és statisztikai követelmények egyszerűsítése.	az EKÜ, a Bizottság, a tagállamok és az érdekeltek	2014
A hidrogazdasági modell befejezése.	az EKÜ, a Bizottság, a tagállamok és az érdekeltek	2013
A közös végrehajtási stratégia folytatása a tudománypolitikai interfésszel kapcsolatban.	az EKÜ, a Bizottság, a tagállamok és az érdekeltek	Folyamatban
A közös végrehajtási stratégia keretében kölcsönös felülvizsgálati rendszer létrehozása és használata a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek vonatkozásában.	a Bizottság, a tagállamok és az érdekeltek	2013–2016
A víz-keretirányelv követelményeinek hozzáadása a KAP környezetvédelmi feltételeességéhez.	a Tanács, az Európai Parlament és a Bizottság	Amint teljesülnek a bizottsági javaslatban meghatározott feltételek (vagyis legkorábban 2014-ben)
Az ellenőrzési és felügyeleti követelmények megerősítése.	Bizottság	2013
A vízzel kapcsolatos országspecifikus ajánlások fontolóra vétele az európai szemeszter keretében.	a Bizottság és az Európai Tanács	2013
A vízfogyasztással kapcsolatos figyelemfelkeltő eszközök támogatása (például önkéntes címkézés és tanúsítási programok).	a Bizottság, a tagállamok és az érdekeltek	Folyamatban

2.6. Globális szempontok

A terv középpontjában Európa vízkészlete áll. A vízgazdálkodás helyi szintű kérdés, de globális probléma is, amely számos egyéb problémával kapcsolódik össze, például az élelmezésbiztonsággal, az elsivatagosodással, az éghajlatváltozással, a természeti és ember okozta katasztrófák hatásával stb., amelyek mind jelentős gazdasági, társadalmi és biztonsági vonatkozással bírnak. Az Unió ezek közül számos területen tevékenykedik az Agenda 21 program, a három riói egyezmény (az elsivatagosodásról, az éghajlatváltozásról és a biológiai sokféleségről), a vízzel kapcsolatos millenniumi fejlesztési célok, a johannesburgi végrehajtási terv és legutóbb a Rio+20 konferencia keretében tett kötelezettségvállalásai nyomán. A vízgazdálkodás továbbra is az Unió kiemelt területe marad.

Világszerte sikerült elérni azt a 2015-ös millenniumi fejlesztési célt, amely szerint a felére kell csökkenteni azon emberek arányát, akiknek 2011-ben nincs fenntartható hozzáférésük biztonságos ivóvízhez, számos afrikai ország azonban továbbra is le van maradva e tekintetben. A világ még mindig távol van a szennyvízelvezetéshez való hozzáférésre vonatkozó millenniumi fejlesztési cél elérésétől, mivel jelenleg 2,5 milliárd ember nem rendelkezik megfelelő szennyvízelvezetéssel.

A népességnövekedés és a vízfelhasználók egymással versengő igényei miatt 2025-re a globális vízkereslet 35–60 %-kal fog nőni. 2050-re ez az arány megkétszereződhet⁴⁸. Ezek a tendenciák tovább erősödnek az éghajlatváltozás miatt és súlyos mértékben befolyásolják az élelmezésbiztonságot.

Figyelembe véve az Unió fejlesztési politikájának új lendületét⁴⁹ és a fejlődő partnerországok és partnerrégiók prioritásait és stratégiáit, az Unió fejlesztési együttműködése keretében folyó vízgazdálkodás középpontjába az alábbi szempontokat kell helyezni:

- **Biztonságos ivóvízhez és alapvető szennyvízelvezetési szolgáltatásokhoz** való hozzáférés – ezt az ENSZ 2010-ben emberi jognak nyilvánította, és 2012-ben a Rio+20 nyilatkozat is megerősítette⁵⁰.
- **Vízgazdálkodás a gazdasági növekedés és a fenntartható fejlődés érdekében.** Az Unió különös figyelmet fog fordítani a víz gazdasági ágazatokban való elosztására és felhasználására, a fenntartható mezőgazdaságra és a vízgazdálkodás, a mezőgazdaság, az energiaipar és a környezet kapcsolatára.
- **Vízügyi irányítás:** ahhoz, hogy teljesíteni lehessen a Rio+20 nyilatkozat kötelezettségvállalását – „az integrált vízkészlet-gazdálkodás végrehajtásának jelentős javítása az összes lehetséges szinten” – a vízgyűjtők szintjén megfelelő vízügyi irányításhoz vezető hatékony intézményi felépítésre van szükség. A megfelelő irányítás és a fenntartható vízgazdálkodás a víz és a biztonság kapcsolata révén regionális és nemzetközi szinten szintén hozzájárul a béke és a politikai stabilitás biztosításához.

⁴⁸ 2011/2012. évi európai fejlesztési jelentés: http://ec.europa.eu/europeaid/what/development-policies/research-development/erd-2011-2012_en.htm.

⁴⁹ Változtatási program: COM(2011) 637 végleges, amelyet 2011. október 13-án fogadtak el.

⁵⁰ Lásd: <http://www.uncsd2012.org/index.html>.

Szükség lesz ezenkívül koordinációt szolgáló mechanizmusokra is az Unió partnerei és partnerrégiói között, amelyek az Unió vízellátási kezdeményezésére (EUWI) épülhetnek.

A partnerországoknak és -régióknak nyújtott uniós támogatást az Unió vízgazdálkodásban szerzett tapasztalataira és ismereteire, különösen a VKI végrehajtására kell alapozni. A vízzel kapcsolatos európai innovációs partnerség keretében szintén kialakíthatók és terjeszthetők a fejlődő országokban tapasztalható, vízzel kapcsolatos kihívásokra irányuló innovatív megoldások.

A fejlődő országokból származó, kereskedelmi forgalomban lévő mezőgazdasági és ipari termékek virtuális víztartalmát is figyelembe kell venni a partnerországok vízgazdálkodási terveiben és az Unió szakpolitikáiban. E tekintetben az Uniónak fejlesztéspolitikája keretében támogatnia kell az exportáló országokat a fenntartható vízgazdálkodás kialakításában, amelynek keretében például ezen országok növelik vízfelhasználásuk hatékonyságát és bővítik a növények és más termékek választékát.

6. táblázat

A terv által javasolt intézkedés	Felelős szereplő	A teljesítés ideje
A biztonságos ivóvízhez és alapvető higiéniai szolgáltatásokhoz való hozzáférés támogatása.	a Bizottság, a tagállamok és az érdekelt	Folyamatban és 2014-től
Az integrált fenntartható vízgazdálkodás támogatása.	a Bizottság, a tagállamok és az érdekelt	Folyamatban és 2014-től

3. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AZ UNIÓ VÍZPOLITIKÁJÁNAK JÖVŐJE

A terv azokat a fő intézkedéseket tartalmazza, amelyeket a vízgazdálkodást irányító szervezeteknek és döntéshozóknak végre kell hajtaniuk ahhoz, hogy a vízi környezetet fenyegető veszélyeket elhárítsák.

A tagállamoknak lehetőségük van arra és létfontosságú számukra, hogy a folyók folytonosságának visszaállítása révén, például környezetbarát infrastruktúra használatával, javítsák a VKI végrehajtását és csökkentsék a hidromorfológiai terhelést a vízgyűjtő területeinken. Ez az Unió áradásokkal és aszályokkal szembeni sebezhetőségét is mérsékelheti. A KAP, valamint a kohéziós és a strukturális alapok keretében lehetőség van környezetbarát infrastruktúra bevezetésének a finanszírozására, különösen ha támogatják a többéves pénzügyi keretre vonatkozó jelenlegi bizottsági ajánlásokat. Közös végrehajtási stratégiai iránymutatás is kidolgozható a célkitűzés elérése érdekében.

A víz túlzott mennyiségű elosztását korrigálni kell, és tiszteletben kell tartani a környezetvédelmi szempontokat: vagyis az ökológiai vízhozamot. A Bizottság a közös végrehajtási stratégia keretében arra fog törekedni, hogy kidolgozza e fogalom közös meghatározását és kiszámításának módjait. A terv kidolgozása során a Bizottság az EKÜ-vel együttműködve vízgazdálkodási számlákat is kidolgozott, amelyek segítségével a vízgazdálkodásért felelős szervek valós képet kaphatnak a felhasználható víz mennyiségéről a vízgyűjtők, illetve a mellék-vízgyűjtők szintjén. Miután a közös végrehajtási stratégia

keretében finomították ezeket az eszközöket, sokkal megfelelőbb vízelosztást tesznek lehetővé.

A diffúz és pontszerű szennyezés a nitrátokra, szennyvízkezelésre, ipari kibocsátásokra, elsőségi anyagokra és növényvédő szerekre vonatkozó jogszabályok alapján elért előrelépések ellenére még mindig veszélyezteti az uniós vizek állapotát. E jogszabályok teljesebb körű végrehajtására van szükség, a Bizottság pedig folytatni fogja végrehajtási intézkedését. Uniós pénzeszközök is rendelkezésre állnak, ezek azonban csak kiegészíthetik, nem helyettesíthetik a tagállamok és a magánszektor hosszú távú beruházási terveit e téren.

A vízgazdálkodás hatékonyabbá tétele segíthet csökkenteni a vízhiányt és a vízzel kapcsolatos problémákat. A térfogatmérésen alapuló vízarázás eredményesen növelheti a vízfelhasználás hatékonyságát, de a VKI értelmében meghatározott jogi követelmények ellenére ezt a módszert nem alkalmazzák teljes körűen. A Bizottság folytatja a követelmények érvényesítését, eközben pedig a közös végrehajtási stratégia keretében olyan megfelelő költségmegtérülési módszert fog kidolgozni, amely a környezeti költségeket is tartalmazza. A Bizottság ezenkívül azt javasolja, hogy a közös végrehajtási stratégia keretében olyan közös módszert fejlesszenek ki a vízfelhasználás hatékonyságára vonatkozó célkitűzések elérése érdekében, amelyeket bele lehet építeni a vízgyűjtő-gazdálkodási tervekbe. A vízfelhasználás hatékonyságának fejlesztése egyes ágazatokban különösen sürgető kérdés. A mezőgazdaság esetében a KAP II. pillérére (vidékfejlesztés) vonatkozó bizottsági javaslat az öntözés hatékonyságának fejlesztését ösztönző támogatást irányoz elő, amennyiben csökken a vízfelhasználás. Az épületek esetében a Bizottság azt javasolja, hogy az ebben a tervben meghatározott alkalmazási körben a vízzel kapcsolatos termékeket foglalják bele a környezetbarát tervezés munkatervébe, ami költséghatékony megoldást jelent, emellett pedig az energiamegtakarításhoz is jelentős mértékben hozzájárulhat.

A Bizottság olyan szabályozási eszköz kidolgozását fogja megfontolni, amelyben a víz újrafelhasználására vonatkozóan az egész Unióra érvényes szabályokat határoz meg, ezáltal elhárítva ezen alternatív vízellátási mód széles körű használatának akadályait. Ez enyhítené a vízhiányt és csökkentené a vízkészletek sebezhetőségét.

A több területre is kiterjedő eszközök támogatni fogják a tervben megfogalmazott intézkedések végrehajtását. A vízzel és a mezőgazdasági termelékenységgel és fenntarthatósággal kapcsolatos innovációs partnerségek az innovatív kínálat és a kereslet összehangolásával fogják segíteni az innovatív megoldások terjesztését és vizsgálatát. A JRC által kidolgozott hidrogazdasági modell segíteni fogja a vízgazdálkodást irányító szervezetek a vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben megadott intézkedések költséghatékonyságának értékelésében. A WISE fejlesztése és interoperabilitásának javítása meg fogja könnyíteni a döntéshozók számára a fontos információkhoz való hozzáférést. A vízgyűjtő-gazdálkodási tervek kidolgozása során való kölcsönös tanulás ösztönzésére kölcsönös felülvizsgálati rendszer lesz hozzáférhető. Ha elfogadják a Bizottság jelenlegi KAP-ajánlását, a VKI szerinti különleges követelmények környezetvédelmi feltételeességi mechanizmusba való belefoglalása jelentős mértékben fogja ösztönözni e követelmények betartását. Végül pedig a Bizottság az európai szemeszter keretében országspecifikus ajánlásokat küldhet a tagállamok számára a gazdaság és vízi környezet szempontjából egyaránt előnyös intézkedésekről.

A többéves pénzügyi kerettel kapcsolatos egyeztetések lezárását követően a Bizottság számba fogja venni az eredményeket, és ha a vízpolitika célkitűzéseinek eléréséhez szükséges, további jogalkotási javaslatokat fog tenni adott esetben például a mérésről, a természetes vízmegtartást segítő intézkedésekkel és a vízfelhasználás hatékonyságával kapcsolatos célokról.

A tervre vonatkozó javaslatok végrehajtása és felügyelete – ahol szükséges – a VKI közös végrehajtási stratégiáján fog alapulni, amelynek során a Bizottság ismertetni fogja és nyomon fogja követni a javaslatokat. A Bizottság eredménytáblát fog kidolgozni a végrehajtásban elért előrelépések ellenőrzésére, amelyet rendszeresen frissíteni fog. A VKI-t 2019 előtt felül kell vizsgálni, és esetlegesen módosítani kell. A felülvizsgálat végrehajtása során a Bizottság fel fogja mérni a terv összes szempontjának a végrehajtását, és szükség esetén javaslatot fog tenni az irányelv módosítására a célkitűzések elérésének elősegítése érdekében. Ha az önkéntes alapú végrehajtás nem bizonyulna megfelelőnek, ezek a módosítások a tervben megfogalmazott nem kötelező erejű javaslatok közül néhányat kötelező erejű követelménnyé alakíthatnak át.

A terv egyértelműen meghatározza az Unió vízpolitikájának célját és fejlődési irányvonalát. Ezek megvalósítása a következő években a politikai szándéktól és az érdekelteltek elkötelezettségétől fog függeni.

A 7. táblázat áttekintést nyújt az e dokumentumban leírt javaslatokról és végrehajtásuk ütemtervéről

A terv konkrét célkitűzései	A megvalósítás módja			
	Önkéntes	Szabályozási	Feltételelességi	Finanszírozási prioritás
Hatékony ösztönző vízárzás	Közös végrehajtási stratégiai iránymutatás a kereskedelmi rendszerekről 2014-ig	A VKI 9. cikkének végrehajtása (folyamatban)	Előzetes feltételek a vidékfejlesztési és kohéziós politika keretében nyújtott finanszírozáshoz 2014-től	
A mérés bevezetése		A VKI 9. cikkének végrehajtása (folyamatban)		
A vízfelhasználás csökkentése a mezőgazdaságban			A vidékfejlesztési politika keretében végrehajtott egyes öntözési projektek előfeltétele 2014-től	
Az illegális vízkivétel/feltöltés csökkentése	A GMES alkalmazása 2013-tól	Lehetséges uniós kezdeményezés az ellenőrzésekről 2013-ban	KAP szerinti környezetvédelmi feltételelesség, amint teljesülnek a bizottsági javaslatban meghatározott feltételek (vagyis legkorábban 2014-ben)	
A vízfogyasztás tudatosítása (például a globális kereskedelem tárgyát képező javak virtuális víztartalma)	Az önkéntes címkézés és tanúsítási programok támogatása			
A természetes vízmegtartást segítő intézkedések használatának maximalizálása (környezetbarát infrastruktúra)	Közös végrehajtási stratégiai iránymutatás 2014-re		A KAP I. pillérének környezetbaráttá tétele (ökológiai jelentőségű területek) 2014-től	Strukturális és kohéziós alapok és EBB-hitelek (2014–2021)
Hatékony víz felhasználó berendezések az épületekben	Az ökcímkézésre és a környezetbarát közbeszerzésre vonatkozó uniós kritériumok 2013-ban	A környezetbarát tervezés munkaterve 2012-ben		
A szivárgások csökkentése	A fenntartható gazdasági szivárgási szintekkel kapcsolatos bevált gyakorlat/eszközök 2013-ban			Strukturális és kohéziós alapok és EBB-hitelek (2014–2021)

	A megvalósítás módja			
A terv konkrét célkitűzései	Önkéntes	Szabályozási	Feltételelességi	Finanszírozási prioritás
A víz újrafelhasználásának maximalizálása		Lehetséges rendelet 2015-ben		Strukturális és kohéziós alapok és EBB-hitelek (2014–2021)
Az irányítás fejlesztése	A vízgyűjtő-gazdálkodási tervek kölcsönös felülvizsgálata (2013–2016)			
A vízgazdálkodási számlák végrehajtása Az ökológiai vízhozam végrehajtása Célok meghatározása	Közös végrehajtási stratégiai iránymutatás a vízgazdálkodási számlákról, illetve az ökológiai vízhozamról 2014-re Közös végrehajtási stratégiai iránymutatás a célok meghatározásáról 2014-re			
Az árvíz-kockázat csökkentése	Környezetbarát infrastruktúrák segítségével (lásd fent) Európai árvíz-előrejelző rendszer	Árvíz-kockázat-kezelési tervek 2015-re		
Az aszálykockázat csökkentése	Környezetbarát infrastruktúrák segítségével (lásd fent) Európai aszálymegfigyelő központ 2013–2014-ben	A VKI követelményeinek végrehajtása (folyamatban)		
A költségek és a haszon megfelelőbb kiszámítása	Közös végrehajtási stratégiai iránymutatás 2014-re			

	A megvalósítás módja			
A terv konkrét célkitűzései	Önkéntes	Szabályozási	Feltételelességi	Finanszírozási prioritás
Jobb tudásalap	<p>A WISE frissítése 2015-re</p> <p>JRC által kidolgozott hidrogazdasági modell 2013-ra</p> <p>Közös végrehajtási stratégia alkalmazása a tudáspolitikai interfész esetében (folyamatban)</p>	Jelentéstételi/statisztikai követelmények 2014-re		
A fejlődő országok támogatása				<p>A biztonságos ivóvízhez és alapvető szennyvízelvezetési szolgáltatásokhoz való hozzáférés támogatása</p> <p>Az integrált fenntartható vízgazdálkodás támogatása</p> <p>(Folyamatban és 2014–2021-től)</p>

	A megvalósítás módja			
A terv konkrét célkitűzései	Önkéntes	Szabályozási	Feltételelességi	Finanszírozási prioritás
A szennyezés kérdésének megoldása	Jelentéstétel a gyógyszerekről és a környezetről (2013)	<p>A VKI, EQS/PSD, ND, UWWTD, IED célzott végrehajtása az alábbiakra összpontosult:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A VKI-EQS/PSD szerinti monitoringkövetelmények. 2. A nitrátérzékeny területek kiterjesztése és a cselekvési programok megerősítése (folyamatban). 3. A megfelelési arányok javítása a szennyvízkezelés területén, hosszú távú beruházási tervekkel (ideértve az uniós alapokat és az EBB-hiteleket is) 2018-ig; a végrehajtási terveket 2014-re kell elkészíteni. 4. Annak biztosítása, hogy az ipari kibocsátásra vonatkozó engedélyek olyan kibocsátási határértékeket adjanak meg, amelyek összhangban vannak az elérhető legjobb technikákkal, és figyelembe veszik az idevágó vízgazdálkodási célkitűzéseket; 2016-tól. <p>Az EQS/PSD javasolt módosításainak elfogadása.</p>	<p>A peszticidek fenntartható használatáról szóló irányelv hozzáadása a KAP szerinti környezetvédelmi feltételelenséghez, amint teljesülnek a bizottsági javaslatban meghatározott feltételek (vagyis legkorábban 2014-ben).</p>	

	A megvalósítás módja			
A terv konkrét célkitűzései	Önkéntes	Szabályozási	Feltételelességi	Finanszírozási prioritás
Átfogó célkitűzések	A vízzel és a mezőgazdasági termelékenységgel és fenntarthatósággal kapcsolatos innovációs partnerségek 2013-tól	Az alábbi irányelvek átfogó végrehajtása: VKI, EQS/PSD, ND, UWWTD, IED	Az európai szemeszter keretében lehetséges ajánlások 2013-ban	A vízzel kapcsolatos célkitűzések előresorolása a strukturális és kohéziós alapok, valamint EBB-hitelek esetében (2014–2021)